

Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 1, Petersburg 1855

अश्वसार्द्ध (अ० + सार्द्ध) m. Reiter zu Pferde VS. 30, 13.

अश्वसादिन् (अ० + सा०) m. dass. RAGH. 7, 44.

अश्वसारथ्य (अ० + सा०) n. sg. Dressur der Pferde und Wagenlenkeri: मूतानामश्वसारथ्यम् M. 10, 47.

अश्वसूक्ति (अ० + सू०) m. N. pr. nach RV. ANUKR. Verfasser von RV. 8, 14, 15. aus dem Kaṇva-Geschlecht.

अश्वसूत adj. f. आ vom Jubel der Rosse begleitet: die Ushas RV. 5, 79, 1 (voc.). P. 6, 1, 115, Sch.

अश्वसेन (von अश्व + सेना) m. N. pr. eines Nāga MBH. 1, 803, 8237. Vater des 23sten Arhan't's in der gegenwärtigen Avasarpinī H. 38. अश्वसेनपुनन्दन Sanatkumāra, der 4te Kākavartin in Bhārata H. 692.

अश्वस्तनिक (von 3. अ + अस्तन) adj. der keinen Vorrath zum andern Tag hat, der nur für den gegenwärtigen Tag versorgt ist M. 4, 7.

अश्वस्तोमीय (von अश्व + स्तोम) adj. zum Preise des Opferrosses gehörig (RV. 1, 162 und die Cerimonie) ÇAT. Br. 13, 3, 1. fgg.

अश्वस्थान (अ० + स्थान) 1) n. Pferdestall P. 4, 3, 35, Sch. — 2) adj. im Pferdestall geboren ebend.

अश्वस्य (von अश्व), अश्वस्यति nach dem Hengste verlangen (von der Stute) P. 7, 1, 51 und Vārt. 1. Vor. 21, 5.

अश्वकुन् (अ० + क०) m. N. pr. eines Mannes HARIV. 1943.

अश्वकृत् (अ० + कृ०) m. = अश्वमार Suçr. 2, 67, 19.

अश्वकृष्य (अ० + कृ०) adj. die Rosse treibend, — spornend: अश्वकृष्ये रथानाम् RV. 10, 26, 5. 9, 96, 2.

अश्वान्त (अ० + अन्त Auge) m. N. einer Pflanze (देवसर्षपवृत्) RĀGĀN. im ÇKDa.

अश्वाननी (अ० + अश्वनी von अश्वन) f. Peitsche NIR. 9, 19. RV. 5, 62, 7. 6, 75, 13.

अश्वध्यत (अ० + अध्यत) m. Aufseher über die Pferde N. 15, 6. PAṆ-
KĀT. 136, 18.

अश्वभिधानी s. अभिधानी.

अश्वामघ (अश्व + मघ mit Dehnung des Auslauts) adj. an Rossen reich RV. 7, 71, 1.

अश्वाय (von अश्व) nach Rossen verlangen P. 7, 4, 37. partic. अश्वायतः RV. 7, 32, 23.

अश्वयुर्वेद (अश्व + आयुस्-वेद) m. Veterinärkunde Verz. d. B. H. No. 944.

अश्वयुस् (अ० + आ०) m. N. pr. eines Königs MATSJA-P. in VP. 398, N. 1.

अश्वारि (अश्व Pferd + अरि Feind) m. Büffel ĠĀTĪDH. im ÇKDa. — Vgl. अश्ववारण und अश्वमक्षिका.

अश्वरोक्त (अ० + आ०) 1) m. Reiter zu Pferde AK. 2, 8, 2, 28. H. 761. an. 4, 336. MED. h. 28. KATHĀS. 10, 124. बह्वश्वरोक्तेना 117. 121. Vgl. अश्वरोक्त. — 2) f. ०क्ता N. einer Pflanze, = अश्वगन्धा H. an. MED. Vgl. अश्वरोक्ता, अश्वारोक्ता.

अश्ववतान (अ० + अव०) m. N. pr. eines Mannes gaṇa गोपवनादि zu P. 2, 4, 67 und gaṇa विदादि.

अश्ववत् s. अश्ववत्.

अश्वारोक्त (अ० + अव०) m. = अश्वगन्धा, अश्वरोक्ता und अश्वरोक्ता RATNAM. im ÇKDa. f. ०क्ता dass. ÇKDa. u. अश्वगन्धा.

अश्विक, f. कौ a'j. von अश्व gaṇa पर्यादि zu P. 4, 4, 10. अश्विकं nach gaṇa कुमुदादि 1. zu P. 4, 2, 80. — Vgl. अश्वक.

अश्विन् (von अश्व) 1) adj. mit Pferden versehen, aus Pferden bestehend, equinus: गोमौ अश्वे ऽविमौ अश्वी यज्ञः RV. 4, 2, 5. स नौ नियुद्धिरा पृष्ण कामं वर्जिभिरश्विभिः 6, 47, 21. रथम् 10, 75, 9. रथिं गोमत्तमश्विनम् 9, 67, 6. 4, 10. अश्वी रथी मुञ्च्य इन्द्रोऽहिन्द्रं ते सत्वा 8, 4, 9. — 2) m. subst. Ross-sebündiger: अश्वीव तौ अश्वे येषु रथेन 2, 27, 16. Agni: यमश्वी नित्यमु-
पयाति यज्ञम् 7, 1, 12. Indra und Agni 1, 109, 4. 4, 34, 19. — 3) m. du. अश्विनौ die beiden Rosselenker, zwei Lichtgötter, die zuerst am Morgenhimmel erscheinen (RV. 7, 67, 3. 8, 5, 2), auf einem von geflügelten Rossen oder von Vögeln gezogenen goldenen Wagen (8, 5, 33. 35. 1, 118, 4) zum Frühopfer, nach anderer Auffassung dreimal am Tage zum Altar, kommen. Man rühmt ihre rettenden Thaten (1, 118, 3), Schenkungen, Heilungen; sie erscheinen schon im Veda als die göttlichen Aerzte (8, 9, 6. 22, 10. 75, 1. 10, 39, 3. Vgl. TAITT. Br. 3, 1, 2, 13. Suçr. 1, 3. AK. 1, 1, 1, 47. H. 181). Die Aṣvin sind Söhne der Saraṇjū (RV. 10, 17, 2), einer Tochter Tvashṭar's, die die Gestalt einer Stute angenommen hatte (BRH. Dev. in Z. f. vgl. Spr. 2, 442. MBH. 1, 2599). Daher heissen die Aṣvin auch वज्रवामनौ. Aus Saraṇjū ist HARIV. 545 Sureṇu geworden, die auch den Namen Saṁgūā führt (ebend. und VP. 266); vgl. auch weiter unten u. 3. R. 3, 20, 15 wird Aditi als Mutter der Aṣvin genannt. Die Aṣvin sind die stäten Begleiter Indra's (R. 1, 24, 8) und Muster der Schönheit (N. 1, 26). Ihr gewöhnlicher Beiname ist नासत्यौ und दक्षौ, woraus die spätere Zeit einen Aṣvin Nāsātja und einen Dasra gebildet hat. Ueber ihre Auffassung s. NIR. 12, 1. — AV. 2, 29, 6. 30, 2. 3, 3, 4. 4, 4. u. s. w. AIR. Br. 4, 8. M. 4, 231. LIA. I, 762. fg. Die Aṣvin erscheinen am Himmel auch als die Zwillinge im Thierkreise Ind. St. 2, 259. 278, N. — 4) f. अश्विनी eine den beiden Aṣvin an die Seite gestellte Göttin wie Indrāṇī dem Indra RV. 5, 46, 8. gilt später für die Mutter der beiden Aṣvin, daher heissen diese अश्विनीमुखौ (AK. 1, 1, 1, 46) und अश्विनीपुत्रौ (H. 181). Am Himmel: das Haupt des Widlers oder das erste Mondhaus AK. 1, 1, 2, 23. H. 108. VP. 226, N. 21. COLEBR. Misc. Ess. II, 328. 363. 425. 463. LIA. II, 1116. fg. Ind. St. 2, 413. fg. Vgl. अश्वयुज्. — 5) n. Pferdereichthum (vgl. अश्ववत्): निरुन्धानो अर्मातिं गोमिरश्विनो RV. 1, 53, 4.

अश्विनकृत unreg. Form = अश्विन्यो कृत VS. 20, 35.

अश्विमत् adj. von अश्विन् P. 4, 4, 126. अश्विमानुपधानो मत्त आसाम् (इष्टकानाम्)। अश्विनीरूपदधाति Sch.

अश्विर्य (von अश्व) adj. auf das Ross bezüglich; n. pl. τὰ ἵππικα, Pferdeschaar: समिन्त्रे गा अश्वयत्सं क्षिण्या समश्विया RV. 4, 17, 11.

अश्वीय (wie eben), अश्वीयति sich Pferde wünschen P. 7, 1, 51, Sch. — desid. अश्वीयिषति oder अश्विषीयिषति P. 6, 1, 3, Vārt. 3, Sch. oder auch अश्विषीयिषिषति (!) Vor. 21, 18.

अश्वीय (wie eben) 1) adj. gaṇa अश्वपादि zu P. 5, 1, 4. dem Pferde zu-
träglich H. an. 3, 478. MED. j. 67. — 2) n. Pferdeschaar P. 4, 2, 48. AK. 2, 8, 2, 16. H. 1420. an. MED.